

Karmester- és karnagykurzus, sok-sok koncerttel

Alpaslan Ertüngaalp már három évre előre készíti a terveket

Rendhagyó és egyedi nemzetközi mesterkurzust szervez a Szolnoki Szimfonikus Zenekar. A karmestereket és a karnagyokat egyaránt várják június 6-ától, Martfűn. A kéthetes program a Kodály-émlékév és a reformáció 500 éves évfordulója előtt is tiszteleg, a templomi hangversenyek sorát két nagyszabású gálakoncert zárja, június 17-én Szolnokon, 18-án pedig Budapesten, a MOMkultban. A Szolnok Masterclass elnevezésű rendezvény kitalálója, a karmesterkurzus művészeti vezetője, Alpaslan Ertüngaalp beszélt az első sorozatról és a folytatásról.

I Az Ön elképzelései alapján született meg a Szolnok Masterclass. Hogyan tervezte meg a kurzust és miért a Szolnoki Szimfonikusokra esett a választása?

– Úgy kerültem kapcsolatba a szolnoki együttesel, hogy két évvel ez előtt a Rádiózenekarral adtunk a bérletsorozatukban koncertet. Már az is tetszett, hogy bár nagyon merész műsort állítottam össze, minket választottak, és az előadás is nagy sikert aratott. A hangversenyt követően hosszasan beszélgettem a két igazgatóval, Ignácz Ervinnel és Patkós Imrével. Szimpatikus volt a gondolkodásmódjuk, az az építkezés, amit Szolnokon folytatnak. Mivel mindig keresem a potenciális partnereket, felvettem a kurzus ötletét. A szervezésnek másfél éve kezdünk neki. Figyelemmel kísérem, hogy Magyarországon milyen kurzusokat szerveznek, és magam is részt vettem több ilyen sorozatban külföldön. Fehéroroszországban például, a minszki akadémián több alkalommal tartottam mesterkurzust, akár csak Görögországban, Olaszországban és Portugáliában. Törökországban nagyzenekarral, nemzetközi projektet szerveztem, amire a világ minden tájáról érkeztek karmesterhallgatók, s igazán nagyszabásúvá vált. Ekkor szereztem nagyobb gyakorlatot a szervezés terén is, s gondoltam, érdemes volna mindezt Magyarországon is megvalósítani. Keres-

tem hozzá a potenciális zenekarokat, és szándékosan nem a budapesti együttesekben gondolkodtam. A fővárosi társulatok ugyanis nagyon elfoglaltak, túlterheltek, és egy önálló zenekart összeállítani erre a projektre külön munkát jelentett volna. Így arra törekedtem, hogy találjak egy profi zenekart, amely ismeri a repertoárt.

I A szolnokiak pedig azonnal igent mondtak?

– Először feltártam a lehetőségeket, majd elkezdődött az ötletelés. Hoztam a formátumot, a struktúrát, ők pedig adták a zenekart, a kereteket, s szépen megszületett a nemzetközi mesterkurzus mostani formája. Arra jutottunk, hogy tíz aktív hallgatónk lehet, s ez a létszám hamar betelt, hiszen közel harmincan szerettek volna részt venni a foglalkozásokon, korban 21 és 45 év között. Arra gondoltam, hogy ne csak a dirigensek számára tartsunk kurzust, hanem a karnagyoknak is. Izaki Masahirót régóta ismerem, mindketten díjazottak voltunk annak idején a Magyar karmesterversenyen. Úgy véltem, miután ő is karnagyként indult, mi lenne, ha Masahiro is tartana egy kurzust, s foglalkozna a karvezetőkkel. Kiderült, mindig is vágyott arra, hogy az e téren szerzett tapasztalatait továbbadja. Így ez a program egyedülállóvá vált a világon, mi pedig még

más extrákkal is szeretnénk volna különlegessé tenni a Szolnok Masterclasst.

I Gondolom, minden karmester-növendék örül annak, hogy a kurzust követően koncerteken is bemutathatja tudását.

– Így igaz, ezzel is rendhagyóvá vált a kurzus. Úgy véltük, a reformáció 500. évfordulója előtt hangversenyekkel tiszteleghetünk, hiszen a Tisza-tavi templomok közül sokat most újjítottak fel, így kiváló lehetőséget nyújtanak a muzsikálásra. Összeállítottunk hát egy koncertturnét, ami hét hangversenyből áll. A rendezvények ingyenesen látogathatóak, azonban adományokat szívesen fogadnak a befogadó települések. Nemcsak próbálunk és muzsikálunk az adott településeken, hanem az ott élők megmutatják a helyi nevezetességeket, lesz közös evés, ivás, koccintás, kicsit igyekszünk is integrálódni a közösségbe. Számukra egy nagyzenekari koncert nagyon fontos éves esemény, s mi igyekszünk ezt még emlékezetesebbé tenni. Természetesen két gálakoncert is lesz, a szolnoki gálaest bevételét a közelmúltban leégett Tiszavárkonyi Alkotóház újjáépítésére ajánljuk fel. Budapesten pedig a MOMkultban adok hangversenyt a legjobb növendékekkel együtt. Már az első, szolnoki esten új technológiát mutatunk be,

grafikusan is ábrázolunk előben egy zeneművet. Ezt a különleges metódust most Bernben mutatjuk be, hét svájci iskola közreműködésével, ez ott országos eseménynek számít. Ezt a szisztémát szeretnénk kulturális, oktatási programként is bevezetni Magyarországon. Most azonban ki kell próbálnunk. De emellett a MOMkultban is lesz meglectetés a gálán.

! Miért Martfü ad helyet a programnak?

– Ez az egyetlen olyan hely a régióban, ahol akkora a szálló, hogy elfér minden közreműködő, hiszen erre az időszakra a résztvevők mellett Martfüre költöznek a Szolnoki Szimfonikusok, a Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus, valamint a debreceni Kodály Kórus. Minden hallgató napi harminc percet kap a zenekarral, de természetesen zongorakísérőkkel is dolgozhat. Figyelnünk kell arra is, hogy a foglalkozásokat egymáshoz hangoljuk, hiszen többen is akadnak, akik mind a két kurzusra jelentkeztek.

! Hogyan állította össze a foglalkozások programját?

– Olyan darabokat igyekeztem beaválogatni, amelyek Claudio Abbado kedvelt repertoárjába tartoznak, hiszen az „In memoriam Claudio Abbado” alcímet viseli a kurzus. Éppen azért, mert az Abbadoval való kapcsolatam nagyon erős volt. Sokat tanultam tőle, rengeteg szakmai titkot is elárult nekem. Nem szeretném a tőle szerzett gyakorlatot, tudáshalmazt csak magamnak megőrizni, hanem apránként tovább akarom adni újabb nemzedékeknek. Körbe vagyunk véve sarlatánokkal, bohócokkal, akik pálcát vesznek a kezükbe. Mindenki, aki botot markol, már karmesternek nyilvánítja magát. Van, aki anélkül... Éppen ezért szeretnék kinevelni olyan fiatalokat, akikre felnéz a zenekari zenész. Attól ugyanis, hogy elvégeztél egy iskolát, még nem vagy dirigens, csupán egy potenciális karmester, akiből akár még nagy maestro is lehet.

Egy ilyen kurzus egyébként arra is jó, hogy a zenekar is rádöbbenjen, mitől jó igazán egy dirigens. Jobban feltűnik, hogy egy másik kéz bizony másra képes. Sok karmester van, jóból azonban kevés akad. A Szolnoki Szimfonikusokkal már lezajlottak az előkészítő próbák a vezetésemmel, nagy a repertoár, nagyon sokat kell tanulni mindenkinek, hiszen tizennégy műről van szó. Arra kértem őket, játsszanak tökéletesen kézre, ha valaki rosszul vezényel, akkor az szólaljon meg. Egyébként éppen ezért úgy érzem, ez egyben egy zenekar-továbbképző tábor is.

! Visszatérve a műsorra, milyen kompozíciók szerepelnek benne?

– Szem előtt kellett tartani, hogy a zenekarnak se túl könnyű, se túl nehéz ne legyen a mű, kellően változatos legyen a darab összeállítás. Ahogy azt is, hogy a jelentkezők valóban tudjanak belőle profitálni, akadjanak a kompozíciókban technikailag nehezen meg-

oldható részek. Olyan darabokra van szükség, amelyeket vezényelni és gyakorolni is eleget tud a résztvevő. Az szintén lényeges, hogy nemzetközi karmesterversenyeken gyakran előforduló művek is akadjanak a műsorban. S persze, hogy Claudio Abbado kedvenc repertoárjából is megtanuljanak néhány kompozíciót. A három kötelező mű mellett három szabadon választott is akad, ezek között találni Beethoven-nyitányt, klasszikus és romantikus szimfóniákat, Bartók műveket, s Csajkovszkij-, Schumann-, Mendelssohn-részletet. Érdekes egyébként, hogy most Abbado hagyatéka a berlini állami könyvtárhoz került, és a partitúráiban sok olyan jelzés akad, amelyek a jelentését kevesen, csak egykori asszisztensei: Dudamel, Harding, James Judd, valamint én tudom csak értelmezni. Ezért is állok állandó kapcsolatban a hagyatéka főkurátorával. Az Abbado mellett tanultaknak összel a Solti Nemzetközi Karmesterversenyen

is hasznát látom majd, hiszen tagja vagyok a zsűrinek.

I Milyen országokból érkeznek a résztvevők Martfüre?

– Van köztük tajvani, brazil, görög, török, olasz, osztrák, fehérorosz, francia, albán, izraeli. Volt egyébként még több jelentkező a tengerentúlról és Afrikából, de ők nem kerültek bele a kiválasztottak körébe. Izgalmas, igazán nemzetközi mezőny gyűlt össze. Igyekeztem a jelentkezők közül úgy válogatni, hogy azok szerepeljenek, akik nem kezdők, és a zenekar is élvezzi a velük való munkát. Érdekes módon

magyar résztvevője csak a karnagy-kurzusnak lesz. Azt látom, hogy kissé konzervatívak az itthoni, fiatal dirigensek, a legtöbben azzal a mentalitással működnek, hogy azt az utcát ismerem, amelyben lakom, de arra, hogy mi zajlik a szomszéd téren, már nem vagyok kíváncsi.

I Ön a Szolnoki Masterclass művészeti vezetője. Mi lesz a folytatás?

– Igen, a sorozatszervezésében jelentős részem van, hiszen a próbarendtől elkezdve a kommunikáción át több részével foglalkozom. Már a jövő évi sorozat tervei is készen vannak, és dol-

gozunk a következő esztendő kurzusán is. Muszáj több évre előre gondolkodnunk, hiszen így működik a nemzetközi zenei élet, ezért már 2020-as elképzeléseink is akadnak. Hosszú távra tervezünk. Azért is tartom fontosnak a Szolnok Masterclasst, mert Magyarországon, vidéken kevés a kiemelkedő kultúr esemény, a mi sorozatunk pedig éppen ezért a vidékfejlesztésre fókuszál, s oktatásorientált. Persze jövőre már most látom, hogy kicsit más lesz a sorozat. Tanulunk az ideai tapasztalatokból is, de mindenképpen folytatjuk.

R. Zs.

„Engem annyi szerencse ért!”

Kovács Béla zenélésről, tanításról és komponálásról

Már az életrajza mellett található fotón is mosolyog, s ha találkozik vele az ember, azt tapasztalja, hogy egész lénye jó kedélyt, derűt és harmóniát áraszt. Kovács Bélának ilyen volt a habitusa mindig is, eddigi élete nyolcvan esztendejében, s ha végig tekint az eltelt éveken, azt érzi, hogy nemcsak a szerencse szegődött mellé, hanem a védőangyala is mindig jókor volt jó helyen. Hatvanöt esztendeje van a pályán, ebből negyedszázadot töltött az Operaház szólóklarínétosaként, s már oktatóként is négy évtizede tevékenykedik. Elsőként kapott fafúvós művészként Kossuth-díjat, de elismerései között megtalálni a Liszt-díjat, a kiváló és az érdekes művészi címet, valamint a Bartók-Pásztory díjat is.

I Májusban ünnepelhette a nyolcvanadik születésnapját, és szerencséire azt látom, most is nagyon aktív, foglalkozásokat, szakmai kurzusokat tart rendszeresen. Sőt, tavaly ősz óta az Egressy Béni Református Művészeti Iskolában is dolgozik a fiatalokkal...

– Két volt növendékem, Szepesi Bence és Varga István kért fel, hogyha van kedvem és időm, akkor tartsak foglalkozásokat, így havonta egyszer nyilvános kurzust adok, amelyre bárki jöhet. Nagyon jól érzem velük magam, családias az iskolában a légkör, jó a

hangulat. A Zeneakadémián pedig most végzett az utolsó növendékem, egy spanyol fiú, s úgy döntöttem, több saját hallgatót már nem vállallok. De természetesen, mint professzor emeritus, azért igyekszem segíteni az intézményben folyó munkát, ennyivel tartozom az akadémiának. Ezért megbeszéltem a kollégákkal, hogy két-három órát rendszeresen foglalkozom az ő növendékeikkel. Ez nekem is érdekes, hiszen más hibákat, erényeket találok, mint amit a saját hallgatóimnál megszoktam, s talán számukra is iz-

galmas, ha egy új tanári metódussal találkozhatnak.

I Hogyan kezdett el tanítani?

– Most már annak is négy évtizede... Kovács Dénes volt abban az időben a Zeneakadémia rektora, emellett az Operaház zenekarának a koncertmestere. Akkoriban már én is a zenekarban játszottam. Egy alkalommal, az egyik előadást követően hívott, jöjjenek tanítani a főiskolára. Igent mondtam, s aztán fokozatosan belejöttem abba is, hogyan adhatom át a tudáso-